

Persbericht 26 mei 2005

Reactie Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt op de 'uitgangspunten voor een nieuw mestdecreet'

'Er is nog werk aan de winkel'

Minister van leefmilieu Kris Peeters heeft op 6 mei 2005 een nota met 17 uitgangspunten voor een nieuw mestdecreet voorgelegd aan de milieubeweging en de landbouworganisaties. Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt hebben deze voormiddag hun reactie aan de minister overhandigd. Centraal in de reactie van de milieubeweging stond de vraag of de voorliggende krachtlijnen een afdoende antwoord vormen op het Vlaamse mestprobleem. Het besluit van beide organisaties is dat er nog werk aan de winkel is. De voorgestelde uitgangspunten vormen een vertrekpunt, maar zullen verder moeten worden aangevuld en bijgestuurd om de doelstellingen te halen.

De nota gaat niet in op het centrale probleem van de afbakening van de kwetsbare gebieden en voorziet derhalve niet in een werkwijze die toelaat vast te leggen hoe groot het mestoverschot in Vlaanderen is. Bovendien biedt het voorliggend voorstel geen garantie dat dit mestoverschot snel genoeg zal dalen. Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt hebben minister Peeters dan ook verzocht de afbakening van de kwetsbare gebieden in de krachtlijnen op te nemen en het totale pakket nutriënten-emissierechten hierop af te stemmen.

Om het mestprobleem in Vlaanderen op te lossen is het in de eerste plaats noodzakelijk duidelijkheid te geven over de omvang van het probleem. Een correcte berekening van het mestoverschot is een basisvereiste en het principe ervan zou dan ook moeten worden ingeschreven in de krachtlijnen van het nieuwe mestbeleid.

In de Europese nitraatrichtlijn, die inmiddels 13 jaar oud is, wordt duidelijk de verplichting opgelegd om kwetsbare gebieden af te bakenen. De nitraatrichtlijn legt in artikel 3, lid 1, op dat deze afbakening moet gebeuren op basis van drie criteria:¹

- de te hoge aanwezigheid van nitraten in het oppervlaktewater
- de te hoge aanwezigheid van nitraten in het grondwater
- de te hoge eutrofiëring (aanwezigheid van voedingsstoffen) in het oppervlaktewater.

Tot op heden heeft Vlaanderen enkel werk gemaakt van het eerste criterium (dat gebeurde bovendien niet conform de Europese regels). Er wacht Vlaanderen hiervoor eerstdaags een Europese veroordeling².

¹ Bijlage 1 bij nitraatrichtlijn: criteria voor het vaststellen van wateren als bedoeld in artikel 3, Lid 1 -of zoet oppervlaktewater, in het bijzonder gebruikt of bestemd voor de winning van drinkwater, een hogere dan in de Richtlijn vastgestelde nitraatconcentratie bevat of zou kunnen bevatten indien de maatregelen overeenkomstig artikel 5 achterwege blijven;
- of grondwater meer dan 50 mg nitraat per liter bevat of zou kunnen bevatten indien de maatregelen overeenkomstig artikel 5 achterwege blijven;
-of natuurlijke zoetwatermeren, andere zoetwatermassa's, estuaria, kustwateren en zeewater eutroof blijken te zijn of in de nabije toekomst eutroof zouden kunnen worden indien de maatregelen overeenkomstig artikel 5 achterwege blijven.

Met deze centrale vraag als uitgangspunt, hebben BBI en Natuurpunt 5 voorstellen aan de minister voorgelegd:

1. Een correcte berekening van het mestoverschot is een vereiste

De afbakening van de voor vermisting kwetsbare gebieden zoals voorgeschreven door de Europese nitraatrichtlijn (die voor alle landen dezelfde is) is een absolute voorwaarde. Alleen dan kan de ware omvang van het mestprobleem worden berekend en kunnen emissierechten worden verdeeld. De afbakening moet gebeuren volgens de drie (!) criteria van art 3, lid 1 van de nitraatrichtlijn die zijn voorzien.

2. Niet meer emissierechten verdelen dan er effectief kunnen aangewend worden

Als er meer emissierechten worden verdeeld dan er kunnen worden aangewend, ontstaat een onevenwicht dat onvermijdelijk tot spanningen zal leiden. Daarom kan ook geen gebruik gemaakt worden van de huidige nutriëntenhalte (plafond dat aan de landbouwbedrijven is toegekend en dat momenteel niet mag worden overschreden) die hoger ligt dan de feitelijke mestproductie, noch van de huidige feitelijke mestproductie, die hoger ligt dan de gebruiksruijme toelaat. De huidige gebruikte nutriëntenhalte kan wel worden gehanteerd als absoluut plafond waaronder elk bedrijf moet blijven, zolang het geen extra rechten heeft gekocht.

3. Inbouwen van grendels tegen ontsporing van systeem

In de voorstellen wordt uitgegaan van een grote keuzevrijheid voor de landbouwer. Daarnaast wordt nog groei van individuele bedrijven toegestaan. Een open systeem riskeert, zeker in de beginperiode, de mestproductie en het mestoverschot nog te doen toenemen. Dat moet onmogelijk worden gemaakt door het inbouwen van grendels. Hiervoor kan de huidig gebruikte nutriëntenhalte worden ingezet.

4. Controle als sluitstuk

Controle en handhaving met een geloofwaardig sanctioneringbeleid is essentieel. Het is nodig om het systeem van emissierechten te doen werken en het geschade vertrouwen in het mestbeleid te herstellen.

5. Andere doelstellingen van natuur en milieu niet ondermijnen

Bij de uitgangspunten wordt verwezen naar andere doelstellingen op sociaal-economisch vlak ("flankerend beleid"). Maar met samenhangende doelstellingen op het vlak van natuur en milieu wordt geen rekening gehouden. Nochtans is het mestbeleid essentieel voor het realiseren van de doelstellingen inzake ammoniakemissie en natuur en biodiversiteit. Zonder koppeling en afstemming riskeert men de problemen door te schuiven.

Voor meer informatie:

BBL: Jan Turf, 0478 809 809

Natuurpunt: Jos Gysels, 0476 412 714

² Zie het advies van de advocaat-generaal bij het Europees hof.